

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Міністерства енергетики
України**

_____ 2025 року № _____

**Методика
обчислення рівня мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів**

I. Загальні положення

1. Ця Методика встановлює загальні вимоги до розрахунку загального обсягу мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів (далі – МЗНН), що мають створюватись і зберігатись для задоволення потреб внутрішнього ринку країни в період кризової ситуації на ринку нафти та нафтопродуктів, та розрахунку ринкових цін на нафту та нафтопродукти зі складу МЗНН з метою використання їх учасниками системи МЗНН при виконанні своїх зобов'язань відповідно до Закону України «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів» (далі – Закон МЗНН).

2. Ця Методика розроблена відповідно до методології, визначеної додатками I–III до Директиви Ради 2009/119/ЄС від 14 вересня 2009 року щодо зобов'язання держав – членів забезпечувати мінімальний рівень резервів сирої нафти та/або нафтопродуктів (далі – Директива 119), Імплементативної Директиви Комісії (ЄС) 2018/1581 від 19 жовтня 2018 року про внесення змін до Директиви Ради 2009/119/ЄС стосовно методів розрахунку зобов'язань щодо підтримання запасів, на виконання пункту 5 частини третьої статті 4, частини третьої статті 8 Закону МЗНН, постанови Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2024 року № 1443 «Деякі питання здійснення моніторингу ринку нафти, нафтопродуктів та скрапленого газу в Україні» (далі – Постанова № 1443) та Порядку створення, управління та функціонування системи мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2024 року № 1455 (далі – Порядок № 1455).

3. Перелік (номенклатура) нафти та/або нафтопродуктів для створення МЗНН та для здійснення розрахунку ринкових цін, формується та оприлюднюється Міненерго відповідно до пункту 13 Порядку № 1455 із зазначенням кодів українського класифікатора товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі – УКТ ЗЕД).

4. У цій Методиці терміни вживаються у такому значенні:

1) базовий рік – календарний рік, протягом якого обліковуються дані, що використовуються для розрахунку рівня МЗНН, які належить створити та зберігати, або щодо рівня створених МЗНН;

2) валове внутрішнє споживання – сума валових внутрішніх поставок нафти та/або нафтопродуктів, що ввезені у митному режимі імпорту на митну

територію України та введені в обіг та що вироблені в Україні та введені в обіг за повний базовий (календарний) рік;

3) чистий імпорт – сума обсягів нафти та/або нафтопродуктів, що ввезені у митному режимі імпорту на митну територію України та введені в обіг за повний базовий (календарний) рік;

4) нафтовий еквівалент – кількість сирої нафти або нафтопродуктів, виражена в тоннах, перерахована із застосуванням відповідних коефіцієнтів.

5. Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Митному кодексі України, Податковому кодексі України, Законах України «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів», «Про нафту і газ», «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилятів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального», «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», Постанові № 1443, Порядку № 1455 та інших нормативно-правових актах.

II. Методика розрахунку обсягу мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів

1. Методи обчислення показників та норм щодо створення МЗНН, наведених у пунктах 2–5 розділу II цієї Методики, використовуються Міненерго для розрахунку обсягів МЗНН, що застосовуються учасниками системи МЗНН при виконанні своїх зобов'язань згідно Закону МЗНН.

2. Розрахунок загального обсягу МЗНН, що має бути забезпечений відповідно до вимог Директиви 119:

1) загальний обсяг МЗНН на наступний базовий рік розраховується за більшим з двох таких показників: обсяг, що відповідає 90 дням середньодобового чистого імпорту в Україну за базовий рік, або обсяг, що відповідає 61 дню середньодобового внутрішнього споживання за базовий рік та визначається за формулою:

$$O = \max(O_{\text{имп}}^{90}; O_{\text{вн.спож}}^{61}), \quad (1)$$

де: O – загальний обсяг МЗНН відповідно до Директиви 119, який є більшим значенням з двох показників $O_{\text{имп}}^{90}$ та $O_{\text{вн.спож}}^{61}$, т;

$O_{\text{имп}}^{90}$ – обсяг, що відповідає 90 дням середньодобового значення чистого імпорту в Україну, приведений до нафтового еквіваленту, т;

$O_{\text{вн.спож}}^{61}$ – обсяг, що відповідає 61 дню середньодобового значення валового внутрішнього споживання в Україні, приведенного до нафтового еквіваленту, т;

2) показник обсягу МЗНН, що відповідає 90 дням середньодобового значення чистого імпорту в Україну, розраховується на основі нафтового еквіваленту імпорту нафтопродуктів протягом базового року та визначається за формулою:

$$O_{\text{имп}}^{90} = O_{\text{имп.екв}} \times \frac{90}{365}, \quad (2)$$

де: $O_{\text{имп.екв}}$ – показник обсягу чистого імпорту в Україну, приведеного до нафтового еквіваленту, тонн та визначається за формулою:

$$O_{\text{имп.екв}} = O_{\text{имп}}^{\text{н}} \times (1 - K_1) - O_{\text{зап.зміна}}^{\text{н}} - O_{\text{експ}}^{\text{н}} + 1,065 \times (O_{\text{имп}}^{\text{нн}} - O_{\text{зап.зміна}}^{\text{нн}} - O_{\text{експ}}^{\text{нн}}), \quad (3)$$

де: $O_{\text{имп}}^{\text{н}}$ – показник обсягу постачання на митну територію України нафти та газового конденсату (рядок «Нафтова сировина, тонн, усього», стовпчик «Обсяг надходження на ринок нафти та нафтопродуктів / імпорт»)¹, т;

K_1 – коефіцієнт врахування легких нафтохімічних фракцій сирової нафти, стандартно дорівнює 0,04 та може коригуватись Міненерго в залежності від нафтохімічного виробництва в базовому році;

$O_{\text{зап.зміна}}^{\text{н}}$ – значення зміни обсягу запасів нафти та газового конденсату у балансі постачання і споживання нафти та нафтопродуктів, що розраховується як різниця запасів (рядок «Нафтова сировина, тонн, усього», стовпчик «Обсяг запасів / комерційні»)¹ за попередній базовий рік та поточний базовий рік, т;

$O_{\text{експ}}^{\text{н}}$ – показник обсягу експорту нафти та газового конденсату (рядок «Нафтова сировина, тонн, усього», стовпчик «Обсяг реалізації на ринку нафти та нафтопродуктів / експорт»)¹, т;

$O_{\text{имп}}^{\text{нн}}$ – показник обсягу постачання на митну територію України нафтопродуктів (рядок «Нафтопродукти, тонн, усього», стовпчик «Обсяг надходження на ринок нафти та нафтопродуктів / імпорт»)¹, т;

$O_{\text{зап.зміна}}^{\text{нн}}$ – значення зміни обсягу запасів нафтопродуктів у балансі постачання і споживання нафти та нафтопродуктів, що розраховується як різниця обсягу запасів (рядок «Нафтопродукти, тонн, усього», стовпчик «Обсяг запасів / комерційні»)¹ за попередній базовий рік та поточний базовий рік, т;

$O_{\text{експ}}^{\text{нн}}$ – показник обсягу експорту нафтопродуктів (рядок «Нафтопродукти, тонн, усього», стовпчик «Обсяг реалізації на ринку нафти та нафтопродуктів / експорт»)¹, т;

3) показник обсягу МЗНН, що відповідає 61 дню середньодобового значення валового внутрішнього споживання в Україні, розраховується на основі нафтового еквіваленту значення валового внутрішнього споживання протягом базового року та визначається за формулою:

$$O_{\text{вн.спож}}^{61} = O_{\text{вн.спож}} \times \frac{61}{365}, \quad (4)$$

де: $O_{\text{вн.спож}}$ – показник обсягу валового внутрішнього споживання в Україні, приведене до нафтового еквіваленту, тонн та визначається за формулою:

$$O_{\text{вн.спож}} = K_2 \times O_{\text{вн.спож}}^{\text{нн}}, \quad (5)$$

¹ Додаток 1 до Порядку здійснення моніторингу обсягів на ринку нафти, нафтопродуктів та скрапленого газу в Україні, затверджених Постановою № 1443 (далі – Порядок обсягів).

де: K_2 – коефіцієнт вибіркового підходу для врахування нафтопродуктів² може дорівнювати 1,065 або 1,2 в залежності від загального переліку спожитих нафтопродуктів. Визначається Міненерго за результатами складання балансу постачання і споживання нафти та нафтопродуктів за базовий рік¹;

$O_{\text{вн.спож}}^{\text{нп}}$ – показник обсягу внутрішнього споживання нафтопродуктів (рядок «нафтопродукти, всього», стовпчик «внутрішнє споживання / всього»)¹, т.

3. Розрахунок наявних обсягів МЗНН, створених / сформованих за поточний та попередні базові роки.

Обсяги МЗНН, що було фактично створено / сформовано, визначаються за формулою, тонн:

$$O_{\text{МЗНН_факт}} = O_{\text{МЗНН_факт}}^{\text{н}} \times (1 - K_1) + O_{\text{МЗНН_факт}}^{\text{нп}} \times K_2, \quad (6)$$

де: $O_{\text{МЗНН_факт}}^{\text{н}}$ – показник обсягу фактично створених/сформованих МЗНН в нафті (рядок «нафта сира» стовпчик, «Обсяг запасів / мінімальні запаси»)¹, т;

$O_{\text{МЗНН_факт}}^{\text{нп}}$ – показник обсягу фактично створених/сформованих МЗНН в нафтопродуктах (рядок «Нафтопродукти, тонн, усього», стовпчик «Обсяг запасів / мінімальні запаси»)¹, т.

4. Стан наповнення обсягу МЗНН у базовому (календарному) році.

Індикатор стану наповнення обсягу МЗНН $O_{\text{МЗНН_нап}}$, визначається за формулою, т:

$$O_{\text{МЗНН_нап}} = O - O_{\text{МЗНН_факт}}. \quad (7)$$

5. Розрахунок норми щодо створення МЗНН у наступному за базовим році:

1) якщо $O_{\text{МЗНН_нап}} > 0$, то відповідно до вимог законодавства України у сфері МЗНН в наступному базовому році під час кожного введення в обіг нафти та/або нафтопродуктів суб'єктами ринку нафти та нафтопродуктів (далі – суб'єкти ринку), система МЗНН має поповнюватись пропорційно до значення норми X (вимірюється у відсотках), що визначається за формулою:

$$X = \min \left(\frac{O_{\text{МЗНН_нап}}}{O^{\text{н}} + 1,065 \times O^{\text{нп}}} \times 100\%; 24\% \right), \quad (8)$$

де: $O^{\text{н}}$ – показник обсягу нафти, що визначається за формулою, т:

$$O^{\text{н}} = O_{\text{вир}}^{\text{н}} + O_{\text{імн}}^{\text{нф}} - O_{\text{пер}}^{\text{н}}, \quad (9)$$

де: $O_{\text{вир}}^{\text{н}}$ – показник обсягу виробництва/видобутку нафти (рядок «нафта сира», стовпчик «Обсяг надходження на ринок нафти та нафтопродуктів / видобуток»)¹, т;

$O_{\text{імн}}^{\text{нф}}$ показник обсягу постачання на митну територію України нафти (рядок «нафта сира», стовпчик «Обсяг надходження на ринок нафти та нафтопродуктів / імпорт»)¹, т;

² Для розрахунку МЗНН передбачено враховувати бензини, дизельне паливо та скраплений газ, що використовуються як моторні палива, решта нафтопродуктів не обліковується.

$O_{пер}^n$ – показник обсягу переробки нафти на вітчизняних нафтопереробних підприємствах (рядок «нафта сира», стовпчик «внутрішнє споживання / переробка»)¹, т;

O^{nn} – показник обсягу надходження на ринок нафтопродуктів, що визначається за формулою, т:

$$O^{nn} = O_{вир}^{nn} + O_{імн}^{nn}, \quad (10)$$

де: $O_{вир}^{nn}$ – обсяг виробництва нафтопродуктів (рядок «Нафтопродукти, тонн, усього», стовпчик «Обсяг надходження на ринок нафти та нафтопродуктів / виробництво»)¹, т;

2) якщо $O_{МЗНН_нап} = 0$, то норма $X = 0$. Додаткові обсяги МЗНН протягом наступного базового року не створюються;

3) якщо $O_{МЗНН_нап} < 0$, то норма $X = 0$. Водночас Міненерго може прийняти рішення щодо зменшення обсягів фактично створених МЗНН або зобов'язань за тікетс-угодами шляхом продажу суб'єктами ринку з початку наступного базового року частки обсягів МЗНН, що визначається за формулою:

$$O_{прод}^{суб_k} = O_{МЗНН_факт}^{суб_k} \times \frac{O_{МЗНН_факт} - O}{O_{МЗНН_факт}}, \quad (11)$$

де: $O_{прод}^{суб_k}$ – показник обсягу МЗНН, можливого для продажу k – м суб'єктом ринку, т;

$O_{МЗНН_факт}^{суб_k}$ – фактично створений k – м суб'єктом ринку обсяг МЗНН на кінець базового року, т;

4) прийняте рішення щодо продажу частки МЗНН не є обов'язковим для суб'єктів ринку;

5) значення норми X , розраховане відповідно до підпунктів 1–3 цього пункту, та значення показника $O_{прод}^{суб_k}$ відповідно до підпункту 3 цього пункту оприлюднюється Міненерго відповідно до Порядку № 1455.

6. Особливості окремого обліку та зберігання створених суб'єктами ринку МЗНН.

Окремий облік та зберігання створених МЗНН забезпечується суб'єктом ринку протягом 12 календарних місяців з моменту першої операції із введення в обіг нафти та/або нафтопродуктів. Кожного наступного календарного місяця (починаючи з 13 календарного місяця, з моменту першої операції з введення в обіг), зобов'язання щодо окремого обліку та зберігання МЗНН збільшується на обсяг, розрахований як добуток значення норми X , зазначеного у підпунктах 1–3 пункту 5 розділу II цієї Методики на обсяг введених в обіг нафти та нафтопродуктів за відповідний місяць та зменшуються на середньомісячне значення обсягу створених МЗНН за попередні 12 календарних місяців. Зазначена умова відповідає формулі:

$$O_{р_м} = X_p \times O_{р_м}^{суб_k} - \frac{\sum_{m=1}^{12} O_{р_м}^{*} O_{р_м}^{*}}{12}; \quad (12)$$

$$(p^* - m^*) = \begin{cases} (p_{-m-t}), & m-t \geq 1 \\ (p_{-1-12+(m-t)}), & m-t < 0 \end{cases}$$

де: O_{p-m} – показник обсягу МЗНН, що має бути створеним в p – му році та m – му місяці, т;

X_p – норма для створення МЗНН в p – му році відповідно до пункту 5 розділу II цієї Методики;

$O_{p-m}^{суб-k}$ – обсяг нафти та/або нафтопродуктів, що вводяться в обіг k – м суб'єктом ринку в p – му році та m – му місяці, т;

t – показник календарного місяця, за яким відбувається сумування показника O_{p-m}^* .

III. Розрахунок ринкових цін на нафту та нафтопродукти із складу мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів

1. Розрахунок ринкових цін здійснюється адміністратором електронної системи репортингу (далі – адміністратор ЕСР) з метою використання учасниками системи МЗНН при виконанні своїх зобов'язань щодо МЗНН.

2. Розрахунок ринкових цін на нафту.

Ринкова ціна на нафту встановлюється щомісячно на підставі фактичної ціни реалізації для нафти за податковий (звітний) період, що визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику економічного розвитку, відповідно до положень Податкового кодексу України. Інформація про фактичну ціну реалізації нафти розміщується на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику економічного розвитку, у спеціальному розділі.

Розрахунок ринкової ціни на нафту здійснюється за формулою:

$$C_p^H = C_{ф.р.}^H + C_{ПДВ}^H, \quad (13)$$

де: C_p^H – ринкова ціна на нафту, грн/т, з ПДВ;

$C_{ф.р.}^H$ – фактична ціна реалізації для нафти за податковий (звітний) період, грн/т, без ПДВ;

$C_{ПДВ}^H$ – ставка податку на додану вартість, встановлену відповідно до Податкового кодексу України для нафти, відсотки;

3. Розрахунок ринкової ціни на нафтопродукти.

Ринкова ціна на нафтопродукти за кожну декаду календарного місяця розраховується як середньозважена ціна нафтопродуктів, ввезених у митному режимі імпорту на митну територію України, за відповідну декаду календарного місяця за даними Держмитслужби, що містять обсяг (масу) імпортованих нафтопродуктів (в тоннах) та їх вартість (в доларах США). Джерелом інформації для Держмитслужби щодо ввезення у митному режимі імпорту на митну територію України нафтопродуктів є єдина автоматизована інформаційна система митних органів.

Розрахунок ринкової ціни на нафтопродукти здійснюється для наступного переліку нафтопродуктів:

- бензини А-92 екологічного класу Євро-5;
- бензини А-92 екологічного класу Євро-5 (з вмістом біоетанолу);
- бензини А-95 екологічного класу Євро-5;
- бензини А-95 екологічного класу Євро-5 (з вмістом біоетанолу);
- бензини А-98 екологічного класу Євро-5;
- бензини А-98 екологічного класу Євро-5 (з вмістом біоетанолу);
- дизельне пальне;
- газ скраплений вуглеводневий.

Розрахунок ринкової ціни нафтопродуктів за кожну декаду календарного місяця здійснюється для кожного (i – го) виду нафтопродуктів з переліку, визначеного у абзацах четвертому – одинадцятому цього пункту, за формулою:

$$C_i^{nn} = \left(\frac{\sum_{k=1}^n B_{cyb_k}^{nn_i} \times O_{cyb_k}^{nn_i} \times K}{\sum_{k=1}^n O_{cyb_k}^{nn_i}} + A_i + M_i \right) + C_{ПДВ}^{nn}, \quad (14)$$

де: C_i^{nn} – середньозважена ціна нафтопродуктів за кожним i – м видом (продуктом) з переліку, визначеного у абзацах четвертому – одинадцятому цього пункту, ввезених у митному режимі імпорту k – м суб'єктом ринку на митну територію України, грн/т, з ПДВ;

$B_{cyb_k}^{nn_i}$ – середньозважена ціна нафтопродуктів за кожним i – м видом (продуктом), ввезених у митному режимі імпорту за відповідну декаду k – м суб'єктом ринку на митну територію України, (в доларах США), надана адміністратору ЕСР Держмитслужбою, грн/т, без ПДВ;

$O_{cyb_k}^{nn_i}$ – обсяг (маса) нафтопродуктів за кожним i – м видом (продуктом), ввезених у митному режимі імпорту k – м суб'єктом ринку на митну територію України, за відповідну декаду, т;

K – офіційний курс гривні до долара США станом на останній день розрахункової декади, встановлений Національним банком України, грн;

A_i – ставка акцизного податку за кожним i – м видом нафтопродуктів відповідно до Податкового кодексу України³, грн;

M_i – ставка ввізного мита на нафтопродукти за кожним i – м видом нафтопродуктів, встановлене відповідно до Митного кодексу України та Закону України «Про митний тариф України», грн;

$C_{ПДВ}^{nn}$ – ставка податку на додану вартість, встановлену відповідно до Податкового кодексу України для нафтопродуктів (відсотки).

У разі відсутності ввезення у митному режимі імпорту на митну територію України нафтопродуктів за даними Держмитслужби в певній декаді календарного

³ Ставка акцизного податку за кожним i – м видом нафтопродуктів, що визначається відповідно до Податкового кодексу України, перераховується в грн/т за офіційним курсом Національного банку України гривні до євро станом на останній день розрахункової декади. Приведення показників об'єму нафтопродуктів до показників маси здійснюється відповідно до пункту 43 Порядку функціонування та ведення електронної системи репортигу, затвердженого Постановою № 1443.

місяця, для розрахунку ринкової ціни на нафтопродукти адміністратором ЕСР використовуються дані за останню наявну декаду.

4. Застосування ринкових цін на нафту та нафтопродукти та їх оприлюднення в ЕСР.

Адміністратор ЕСР щомісячно публікує ринкові ціни на нафту в ЕСР до 15 числа місяця, наступного за податковим (звітним) періодом із зазначенням відповідного календарного місяця, для якого такі ціни застосовуються учасниками системи МЗНН при виконанні своїх зобов'язань щодо МЗНН.

Адміністратор ЕСР щодавно публікує ринкові ціни на нафтопродукти в ЕСР із зазначенням відповідної декади календарного місяця, для якої такі ціни застосовуються учасниками системи МЗНН при виконанні своїх зобов'язань щодо МЗНН.

Ринкові ціни на нафтопродукти публікуються в ЕСР для кожного виду (продукту) за таким принципом:

для першої декади календарного місяця – ринкові ціни, розраховані за другу декаду календарного місяця, що передує попередньому місяцю;

для другої декади календарного місяця – ринкові ціни, розраховані за третю декаду календарного місяця, що передує попередньому місяцю;

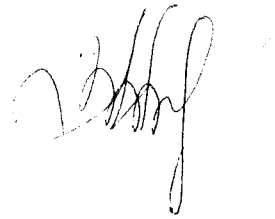
для третьої декади календарного місяця – ринкові ціни, розраховані за першу декаду календарного місяця, що передує попередньому місяцю.

Ринкові ціни на нафту та нафтопродукти публікуються в ЕСР в грн/т (з ПДВ).

В.о. генерального директора

**Директорату нафтогазового комплексу та
розвитку ринків нафти, природного газу та
нафтопродуктів**

_____ 2025 р.

Ганна ЛІГУН